

Täysistunto

Keskiviikko 6.5.2020 klo 14.03—20.24

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 60/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan aikaa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Mikkonen, anteeksi, että olette joutunut odottamaan pitkään.

Keskustelu

17.42 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on tuotu tänne siksi, että voimme toteuttaa vesienhoidon ja vesiensuojelun tehostamisohjelmaa, joka aloitettiin jo viime kaudella ja jota nyt jatketaan. Yksi tämän vesiensuojeluohjelman toimenpide on Saaristomeren valuma-alueelle suunnattu kipsin levityshanke. Siinä tavoitteena on, että levitetään Saaristomeren valuma-alueen pelloille kipsiä noin 50 000—85 000 hehtaarille ja näin pystymme fosforipäästöjä pienentämään. Mutta meidän nykyinen lainsäädäntömme ei mahdollista sitä, että tukea annettaisiin tavaroina tai palveluina, ja sen takia tähän lakiin täytyy tehdä tällainen muutos, jotta tätä kipsiä voidaan näille viljelijöille antaa tässä hankkeessa. Tästä siis on nyt kyse tässä muutoksessa.

Tähän lakiin kirjattaisiin uusi tukijärjestelmä, jossa tukea voidaan antaa myös tavaroina ja palveluina. Tuki olisi harkinnanvaraista, käytettävät määrärahat riippuisivat valtion tulo- ja menoarviosta. Ely-keskus toimisi tukiviranomaisena, ja ely-keskus voisi siten järjestää tavaroiden ja palvelujen hankinnan keskitetysti. Tukea voitaisiin myöntää luonnollisille henkilöille, yrityksille ja muille yhteisöille sekä julkisyhteisöille edellytyksien täytyessä. Tähän esitykseen sisältyvät säännökset muun muassa EU:n valtiontukeen sovellettavien säädösten noudattamisesta, tuesta, tuen järjestämisestä, tuen hakemisesta ja tuen myöntämisen edellytyksistä ja päätöksestä sekä sopimuksesta. Lisäksi ehdotukseen sisältyvät tuen keskeyttämistä, takaisinperintää ja oikeusturvakeinoja koskevat säännökset. Laissa myös määriteltäisiin, että tukijärjestelmästä kustakin tuesta annettaisiin tukimuotokohtainen valtioneuvoston asetus, jossa säädettäisiin kunkin yksittäisen tuen edellytyksistä ja muista tarvittavista seikoista.

Se, miksi tämä esitys on tuotu nyt tänne käsittelyyn, johtuu todella siitä, että se liittyy kesäkuussa annettavaan lisätalousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä ja mahdollistaa sen, että tämä vesiensuojeluohjelmaan kuuluva kipsin levityshanke päästään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2020 vp

aloittamaan. Samanaikaisesti kun tämä lakiluonnos oli lausunnoilla, niin lausunnoilla ja valmistelussa on ollut myös tämä kyseinen hallituksen asetus, joka lain mukaankin siis täytyy erikseen kustakin tuesta antaa, ja tämä asetus, jossa säädetään maatalousmaan kipsikäsittelystä, on siis myös ollut jo lausunnoilla. Tässä tapauksessa tuki olisi kipsiä. Se sisältäisi kipsin toimituksen, varastoinnin ja levityksen maatalousmaalle. Kipsin muokkaus maaan ja multa jäsivät tuen saajan toteutettaviksi.

Kyseinen asetusluonnos on siis ollut samanaikaisesti lausunnoilla. Nyt se on jatkovalmistelussa ja on tarkoitus toimittaa ympäristövaliokunnalle. Paraikaa valmistelevat toimet ovat käynnissä Varsinais-Suomen ely-keskuksissa, ja tuen hakeminenkin on avattu jo viljelijöille, ja se on auki 21. kesäkuuta asti, koska tavoitteenamme on, että nämä kipsikäsitellyt voitaisiin toteuttaa loppukesällä 2020 elikkä vielä tänä kesänä, mutta ehtona tälle tietenkin on se, että tämä lainsäädäntö saadaan voimaan ja lisätalousarvion käsittelyssä tuleva määräraha hyväksytään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hopsu. [Inka Hopsu: Puhemies! Onko 3 vai 5 minuuttia?] — 3 minuutin puheenvuoro. [Inka Hopsu: Selvä!]

17.46 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Ja arvoisa ministeri myös! Onpa hyvä, että koronakriisistä huolimatta osa muustakin päätöksenteosta etenee. Luonnonsuojelutarpeet eivät todellakaan odota. Lähihistorian kesät ovat osoittaneet Itämeren olevan pahasti saastunut ja rehevöitynyt. Tilanne ei valitettavasti ole parantunut. Ravinnekuormitus ylittää edelleen HELCOMin vuoden 2013 ministerikokouksessa asetetut tavoitteet. Suomen ympäristökeskuksen arvio viime kesältä, heinäkuulta, Itämeren tilanteesta kertoo, että Itämeri on lämmennyt vuoden 90 jälkeen keskimäärin lähes kaksi astetta, Suomen merialueet vieläkin enemmän. Ravinnekuormituksen selvä aleneminen on jatkunut tämän vuosituhannen puolella, mutta hapettomien alueiden pinta-ala on ennätystasolla.

Yksi syy Itämeren rehevöitymiseen ja kunnan heikentymiseen on fosforin lisääntyvä määrä. Fosforia päätyy Itämereen maatalouspelloilta ennen kaikkea valumavesien mukana. Vaikka viljelykasvit tarvitsevat fosforia, sen vaikutus vesistöihin ja varsinkin jo runsaasti kuormittuneeseen Itämereen on haitallinen.

Rehevöitymistä voidaan pitää yhtenä suurimpana ja näkyvimpänä ympäristöhaasteena Itämerellä. Ravinteiden lisääntyessä levän määrä kasvaa. Kuollessaan levä vajoaa pohjaan, jossa sen hajoamisprosessi kuluttaa vedestä happea. Hapettomissa olosuhteissa pohjan maa-aineksesta pääsee vapautumaan siihen kertaalleen sitoutunutta fosforia. Tämä niin kutsuttu sisäinen kuormitus lisää rehevöitymistä edelleen, ja itseään ruokkiva kierre on valmis. Fosforin kasvava määrä ruokkii myös sinileväkukintoja, joita olemme päässeet valitettavasti todistamaan liian usein viime vuosina. Samalla rehevöityminen vaikuttaa myös Itämeren eläinlajeihin ja uhkaa vesistön monimuotoisuutta.

Hapettomien tilojen lisääntymiseen on vaikuttanut myös yleisesti ilmaston lämpeneminen. Isossa kuvassa ruuantuotanto on yksittäisenä tekijänä merkittävässä asemassa keski-vertosuomalaisen aiheuttamassa kuormassa Itämeren rehevöitymisen kannalta. Syken erikoistutkija Seppo Knuutila on todennut, että kuluttajalle helpoin keino kokonaispäästöjen vähentämiseksi on lisätä kasvisten ja kotimaisen luonnonkalan osuutta ruokavaliosta. Se vähentäisi peltoalan tarvetta, sillä Suomen peltoalasta noin 70 prosenttia on tällä hetkellä eläinperäisen ravinnon tuotannossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2020 vp

Tehokas tapa estää fosforin päätymistä vesistöihin on kipsin levitys pelloille. Tämän takia hallituksen esitys on tärkeä ja kiireellinen, jotta kipsiä päästään levittämään jo tämän vuoden puolella. Valtionavustuslaki kielsi kipsin jakamisen rahan sijaan, mutta nyt esitetyllä lakimuutoksella mahdollistetaan elyn keskitetysti hankkiman kipsin jakaminen suoraan viljelijälle tukirahan sijaan. Kipsiä levitetään erityisesti Saaristomeren valuma-alueen pelloille. Esitys on osa vesiensuojelun tehostamisohjelman täytäntöönpanoa. Se on hyvin kannatettava ja toivottava.

17.49 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Myös minä olen sitä mieltä, että koronakriisin keskellä on hyvä, että me saamme täällä eduskunnassa vietyä eteenpäin muitakin tärkeitä asioita, eli vaikka yhteiskunta on nyt paikoin seisahtanut, niin ei ihan kaikkea voi laittaa syrjään odottamaan. Vesiensuojelu on yksi näistä tärkeistä asioista, joiden kanssa ei pidä odottaa.

Itämeren tila aiheuttaa huolta. Se on yksi maailman saastuneimmista meristä, kuten tiedämme. Ongelmat korostuvat erityisesti rannikkovesissä, joita maa- ja metsätaloudesta valuvat ravinteet rehevöittävät, ja nyt jo ennestään hankalaa tilannetta tosiaan vaikeuttaa tämä kulunut lumeton ja sateinen talvi, joka on tutkijoiden mukaan tuonut mukanaan suuren ravinnekuorman sulana olleilta pelloilta. Samoin ilmastonmuutoksen eteneminen tulee hankaloittamaan entisestään Itämeren suojelua.

Tämän hallituksen tavoite on vesien hyvän ekologisen tilan saavuttaminen — meidän yhteinen tavoitteemme. Suomi yhdessä muiden Itämeren rantavaltioiden kanssa on sitoutunut parantamaan Itämeren tilaa merkittävästi, ja tässä tavoitevuosi on tämä vuosi, eli tavoite on ensi vuoteen mennessä. Hallitusneuvotteluissa tässä ympäristöpöydässä me tosiaan silloin sovimme, että Itämeren ja vesiensuojelun ohjelmaa jatketaan vähintään samassa laajuudessa kuin silloin, ja tiedetään, että tehtävää riittää, sillä me olemme edelleen jäljessä Itämeren suojeluun tähtäävän Baltic Sea Action Plan -toimintaohjelman tavoitteista.

Tämä esitys on tärkeä osa hallituksen Itämeren- ja vesiensuojeluohjelman toimeenpanoa. Tutkimukset ovat tosiaan osoittaneet, että peltojen kipsikäsittely on tehokas laajan mittakaavan vesiensuojelukeino. Kipsi sitoo fosforin hiukkasten pinnoille, jolloin se ei lähde pelloilta ojiin eikä päädy lopulta Itämereen. Tutkimusten mukaan peltoon levitetty kipsi vähentääkin fosforivalumia jopa puolella, eli tämä on todella tehokasta ja siinä suhteessa myös edullista vesiensuojelua.

Arvoisa puhemies! Onkin hienoa, että hallitusneuvotteluissa me sovimme peltojen kipsikäsittelyn laajentamisesta, ja tämä esitys mahdollistaa nyt yksilöiden, yritysten, yhteisöjen toteuttaman vesiensuojelun tukemisen. Minä ajattelen, että on valtion tehtävä sekä sääntelyn kautta että tukitoimin mahdollistaa se, että meidän meremme voisi paremmin, ja nyt tällä esityksellä sitä tosiaan mahdollistetaan. Tämä on tosi hienoa, ja kiitos ministerille tämän esityksen tuomisesta ja hyvästä esittelystä.

17.52 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kesä on pian täällä ja keskustelu uimavesien puhtaudesta alkaa. Tänä kesänä luonnonvesissä virkistäytymisellä tulee olemaan entistäkin suurempi arvo ja merkitys, kun joudumme koronan takia pitämään fyysistä etäisyyttä.

Vesistöjen rehevöityminen on yksi näkyvistä ympäristöongelmistamme, ja herkkä Itämeri on joka kesä sinilevän vallassa ja paikoin uimakelvoton. Noin 60 prosenttia vesistöjä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2020 vp

rehevöittävästä fosforista on peräisin maataloudesta. Sillä, miten onnistumme vähentämään maatalouden päästöjä, onkin olennainen merkitys vesistöjemme puhtaudelle.

Arvoisa puhemies! Itämeren suojelukomissio on listannut Lounais-Suomen pellot merkittäviksi ravinnekuormituslähteiksi. Ympäristöministeriöllä on käynnissä vesiensuojelun tehostamisohjelma, johon kuuluu mittava kipsilevityshanke Saaristomeren valuma-alueiden pelloille. Tätä lakimuutosta tarvitaan, kuten täällä on jo todettu, jotta Varsinais-Suomen ely-keskus voi alkaa keskitetysti hankkia ja jakaa kipsiä viljelijöille. Tavaroiden ja palveluiden jakaminen tukirahan sijaan siis vaatii tämän lakimuutoksen.

Kuten tässä edustaja Kivelä totesi, peltojen kipsikäsitteilyn laajentaminen on kirjattu myös hallitusohjelmaan, eli myös hallitusohjelmalla haluamme vesiensuojelua edistää. Tämä lakimuutos osaltaan on yksinkertainen keino tehdä merkittäviä panostuksia vesistöjen suojeluun, ja kuten ministeri totesi, tämä laki on tarkoitus nyt saada pian voimaan, jotta tätä kipsikäsitteilytukea voitaisiin alkaa jakaa jo loppukesällä.

Arvoisa puhemies! Peltojen kipsikäsitteilyä on saatu hyviä tuloksia useissa pilottihankkeissa. Kipsikäsitteily on yksinkertainen, kustannustehokas, peltojen ja vesien kasveille ja eläimille turvallinen ja laajamittaiseen käyttöön hyvin soveltuva keino vähentää vesistöjen ravinnekuormaa. Pilottihankkeissa on käytetty kotimaista kipsiä Siilinjärveltä. Viljelijöille tehdyn kyselyn mukaan viljelijät myös kokevat tämän hyväksi tavaksi ja mahdolliseksi oman viljelytoimensa ohella toteuttaa.

Jo yksi kipsikäsitteily alkaa rajoittaa fosforin huuhtoutumista vesiin välittömästi, ja vaikutus kestää nykytutkimuksen tiedoilla noin viisi vuotta. Hehtaarin käsitteilyyn tarvitaan neljä tonnia kipsiä. Levityksen kustannukset ovat olleet noin 220 euroa hehtaarilta. Kipsikäsitteilyllä voidaan pienentää pelloilta Itämereen kulkeutuvaa fosforikuormaa jopa 300 tonnilla. Saviojan valuma-alueella Liedossa tehtyjen mittausten mukaan ensimmäisen vajaan kahden vuoden aikana sekä kiintoaineen että fosforin kulkeutuminen käsitellyiltä pelloilta jokeen oli vähentynyt noin puolella.

Arvoisa puhemies! Meidän on määrätietoisesti jatkettava vesistöjen kunnostustoimia ja estettävä ravinteiden ja muiden haitallisten aineiden pääsy vesistöihimme. Kipsikäsitteilyn organisoiminen fiksulla tavalla keskitetysti on [Puhemies koputtaa] yksi keino tähän.

17.55 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on pääasiassa tekninen muutos, tekninen lakiesitys, jolla tuetaan fosforin ja typen sidontaa, niin että ne eivät valu vesistöihin. Kipsi materiaalina on juuri sellainen, joka sitoo itseensä ravinteita ja näin ollen helpottaa vesistöihin huuhtoutuvaa ravinmäärää olennaisesti. On kuitenkin syytä muistaa näissä maanviljelystä koskevissa keskusteluissa yleensä, että maataloudesta tehdään aina helposti se syyllinen, joka kaikki Suomen vedet saastuttaa. Sehän ei pidä paikkaansa siltä osin, että mehän olemme nyt nähneet näitä talvia, niin kuin tämäkin talvi oli, minkä elimme juuri, että samana talvena saattaa olla kymmenen kappaletta kunnan talvia: oli muutama pakkasyö, satoi lunta, kolmen päivän päästä lumi oli sulanut pois, ja jatkuvasti huuhtoutui vesistöön ravinteita myös metsämailta ympäri Suomea.

Ja toinen juttu: esimerkiksi Helsingin kaupungin alueelta, pääkaupunkiseudulta tulee tätä jätevedenpuhdistamoiden lietettä, ja kun sitä käytetään taajamissa nurmikoiden raaka-aineeksi, kun uusia viheralueita tehdään, niin sieltä valuu valtavat typpi- ja fosforijäämät suoraan Suomenlahteen, jotka sitä kautta rehevöittävät Itämerta.

Kannattaa näissä asioissa miettiä sitä, mikä se todellinen syy on. Totta kai maataloudella on siinä oma osansa, ja sitä ei varmaan kukaan kielläkään, mutta kannattaa aina muistaa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2020 vp

että meillä on tämä ilmasto muuttunut ja talvet ovat hävinneet tai samana talvena voi olla kymmenen kevättä, kymmenen syksyä ja kymmenen talvea, kun jatkuvasti sataa vettä, välillä lunta ja taas sulaa. Tässä on se perussyy.

On erinomaista, että tämä lakiesitys saatiin nopeasti liikkeelle ja nyt 1.7. voidaan tätä toimenpidettä ruveta käyttämään.

Arvoisa ministeri, kysyisinkin kaksi kysymystä asiaan liittyen. Ensimmäinen on se, että kun tämä uusi kokeilu nyt alkaa, niin onko ympäristöministeriössä yhteistyötä maa- ja metsätalousministeriön kanssa, niin että saadaan koetuloksia tästä, mikä on se todellinen vaikutus ravinteiden valumaan niillä alueilla, missä tätä kipsiä käytetään. Toinen kysymys koskee sitä — olen vaatimattoman poliittisen urani aikana miettinyt sitä — miten valtavasti Suomenlahti rehevöityy. Vesistöissä Suomenlahdessa kasvaa valtavasti sinilevää ja muita liikaravinteiden aiheuttamia ongelmia löytyy, mutta minkä tautta Pohjanmaalla, joka on Suomen maatalouden kannalta kaikkein tärkein alue — Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa — Pohjanlahdella kuitenkin näitä samoja ilmiöitä ei ole, miksikähän tämä ilmiö on tämmöinen? Jos se olisi maataloudesta johtuvaa, niin olen ihan varma siitä, että Pohjanlahtihan olisi yhtä huttua, koska Suomen maatalouden selkäranka on koko Pohjanmaa alkaen tuolta Etelä-Pohjanmaan eteläosista päättyen Pohjois-Pohjanmaan pohjoisimpiin osiin. Tällä alueella on iso osa meidän tuotannostamme. Miksi tämä ilmiö on näin?

17.58 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Arvostettu ja asiantunteva ympäristövaliokunnan puheenjohtaja tuossa edellä esitti tärkeitä näkökohtia ja kysymyksiä. Joka tapauksessa hänen puheenvuorostaan tulkitsin niin, että vaikka tämä nyt ei mikään varsinainen kriisilaki ole, niin ympäristövaliokunta on myös etenemässä mietintöön ripeästi. Tosiaan, niin kuin ministerikin esitteli, tämä liittyy tähän seuraavaan lisätalousarvioon, jotta saadaan voimavarat näiden toimenpiteiden toteuttamiseen jo tänä kesänä.

Arvoisa puhemies! Täällä on kuultu hyviä, asiantuntevia puheenvuoroja siitä, että tämä kipsikäsittely on hyödyllistä sen kannalta, että erityisesti fosforiravinnevalumia saadaan pienennettyä. Tässä varmasti osaltaan saadaan paitsi sitä ravinnekuormaa pienennettyä niin pidettyä ravinteet siellä, missä niitä tarvitaan, eli pelloilla, mikä toivottavasti sitten vähän myös parantaa maatalouden kannattavuutta, kun tulevaisuudessa näitä kivennäislannoitteita tarvittaisiin vähemmän.

Tässä tehdään tärkeää työtä, ja uskon näin, että maa- ja metsätalousvaliokunnassa myös sen oman lausuntoroolimme hoidamme ripeästi huolimatta siitä, että maassa edelleen eletään poikkeusoloja tämän koronakriisin vuoksi. Noin yleensä ottaen muu lainsäädäntö kuin nämä akuutit kriisinhoitoon liittyvät toimenpiteet on nyt ollut odottamassa sitä aikaa, että poikkeusolot päättyvät, mutta on minusta perusteltua viedä tätä eteenpäin, ja oli hyvä kuulla, että myös ympäristövaliokunta asiaa edistää.

18.00 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa herra puhemies! Todellakin tämä lakiesitys tuo vauhtia peltojen kipsikäsittelyyn ja tuo myöskin toivottua lisätehoa maatalouden vesiensuojeluun.

Haluan ihan aluksi sanoa sen, että olen todella iloinen siitä, että nykyinen hallitus jatkaa sitä vahvaa Itämeren suojelutyötä, jota Sipilän hallitus teki. En muista milloin olisin ollut niin iloinen kuin silloin, kun saimme päätöksen Itämeren suojelun mittavasta rahoituspaketista ja kun tästä vesiensuojelun kansallisesta tehostamisohjelmasta päätettiin. Silloin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2020 vp

vuonna 2019 tuli 15 miljoonaa euroa ja vuosina 2019—2023 kokonaisuudessaan 69 miljoonaa euroa. Tämä hallitus on tätä työtä vienyt sitten eteenpäin.

On todella tärkeitä, mistä täällä valiokunnan puheenjohtaja Hoskonen totesi, että tutkimusta tarvitaan. Kyllä se viesti on ympäristöministerille ja hallitukselle, että tutkimuksen määrärahoista pitäisi pitää kiinni. Erityisesti tarvitsemme tutkimusta siitä, miten ilmastonmuutos vaikuttaa meidän vesistöihin ja Itämereen.

Itse olen vahvasti ollut aina tämän kipsikäsitteilyn kannattaja. Kun rehevöityminen on Itämeren suurin ympäristöongelma, niin on aivan mittavan hieno asia, että levittämällä tämmöistä jätekipsiä peltoihin me voimme merkittävästi vaikuttaa siihen valumaan, mitä maataloudesta pelloilta vesistöihin valuu. Nämä tutkimustulokset tämän kipsin vaikutuksesta ovat todella hyviä, ja on arvioitu jopa, että tästä kipsistä voisi olla pelastus pahoin rehevöityneelle Saaristomerelle ja laajemminkin koko Itämerelle.

Mutta tämä on ikään kuin vain laastaria, ja meidän täytyy tehdä vahvempia toimenpiteitä, että Itämereen ei valu niitä päästöjä. Kokoomuksen aloitteesta tehtiin kokeilu siitä, millä tavalla saataisiin kierrätettyä fosforia, ja aloitettiin erilaisia kokeiluja sen osalta. Kysyisin ympäristöministeriltä: ovatko nämä kokeilut menneet eteenpäin, ja milloin niistä saadaan tuloksia?

Mutta kannatan tätä lakiesitystä, ja toivon, että tämä hallitus vie Itämeren suojeluohjelmaa kokonaisuudessaan eteenpäin. Niin kuin täällä todettiin tuolla salin toisella laidalla, niin Itämeri on edelleen maailman saastunein meri. Me tiedämme, että jotakuinkin kaikki maat ovat lipsuneet niistä tavoitteista ja sitoumuksista, mitä HELCOMin piirissä maat ovat tehneet. Suomikaan ei ole pysynyt niissä. Jos me haluamme pysyä sitoumuksessa, niin meidän pitää kiria toimenpiteitä, ja tämä on yksi sellainen. Eli tämä lakiesitys on tervetullut.

18.03 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Tässä on, niin kuin täällä on mainittu, kyseessä lähinnä tekninen muutos. Pidän hyvin tärkeänä kaikkia niitä keinoja, joilla voidaan vesien rehevöitymistä estää. On kuitenkin nyt syytä muistaa se, että nyt tällaisena kriisin aikana me olemme sitten nähneet, kuinka täällä salissa kuullaan oikein vihreää kriisipuhetta, maataloutta syyllistetään keskellä kriisiaikaa vesiemme rehevöittämisestä.

Tässä lämpimällä sydämellä kuuntelin edustaja Hoskosen kysymystä, joka itse asiassa on omakin kysymykseni. Eli meillä siellä Pohjanmaalla, oikeassa vilja-aitassa aina Etelä-Pohjanmaan reunalta Pohjois-Pohjanmaalle saakka, on yksi Suomen voimakkaimpia vilja-aittoja, ja kun nyt kuulostaa siltä — varsinkin kun salin vihreää reunaa kuuntelee — että aina maatalous on pilannut vesistöt ja Itämeri on maatalouden vuoksi huonossa kunnossa, niin miten voi olla mahdollista, että sama luonto etelärannikolta Keski-Pohjanmaan kauniille rannikkoseuduille on niin erilaista, että meidän Pohjanlahti on hyväkuntoinen ja Itämeri maatalouden saastuttama? Minä todellakin toivoisin tähän vastauksen. Vai onko niin, että meillä on tilanne se, että me ikään kuin tällaista vihreää poliittista agenda tukeaksemme otamme näitä asioita esiin emmekä tuo esiin sitä faktaa, että Itämerta saastuttavat kaikki muutkin yhdeksän valtiota ja sieltä tulee paljon enemmän sitä roinaa tuonne Itämereen kuin mitä Suomi ikinä kykenee tuottamaan?

Lähdetään faktoista liikenteeseen, jätetään vähemmälle meidän maanviljelijöidemme syyllistäminen. Annetaan viljelijöille ne eväät ja ne lääkkeet, mitä he mielellään käyttävät, koska suomalainen viljelijä, väitän, on yksi maailman vastuullisimmista viljelijöistä. Se on ollut sitä aina ja on tänä päivänä, edelläkävijä, ja jos me luomme samanlaiset pelisäännöt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2020 vp

meidän maanviljelykseen kuin on Keski-Euroopassa, niin voimme olla ylpeitä siitä, että meidän maataloustuottajamme tuottavat meille puhdasta, kotimaista ruokaa. En siis lähtisi leimakirveellä lyömään. Joka ikisessä vihreän puolen puheessa tulee esille, kuinka maatalous rehevöittää, kuinka maatalous rehevöittää sitä ja tätä. [Inka Hopsun välihuuto] Pikkasen mieltisin tätä syyllistämispolitiikkaa ja lähtisin liikkeelle positiivisella mielellä.

Toivotan kaikille maanviljelijöille jaksamista.

18.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin Suomen maatalous on meidän henki ja elämä. Se takaa meille sen ruoan, minkä me joka päivä tarvitsemme, ja ennen kaikkea maailman puhtaimmalta pellolta ja maailman puhtaimmassa ilmastossa, elikkä siitä voimme olla ylpeitä.

Nyt tämä koronakriisi on meille osoittanut kouriintuntuvasti sen, miten tärkeä huoltovarmuus on. Me elämme ruoantuotannon suhteen noin 80 prosentin omavaraisuudella joka päivä, ja se on helppo nostaa 100 prosenttiin, jos tarvitaan, mutta tämä kriisi osoitti meille nyt, että meidän on pelot pidettävä kunnossa ja ruoantuotanto kunnossa ihan pellolta ruokapöytään saakka, koko ketju. Toivon mukaan tämä nyt on tässä talossa sisäistetty parhaalla mahdollisella tavalla.

Suomalainen maanviljelijä tekee maailman parasta tuotetta suurella ammattitaidolla ja erittäin pienillä kustannuksilla, ja meidän pitää pitää huoli siitä, että tämä perheviljelmämenettely Suomessa säilyy elävänä. Siihen olennaisena osana liittyy nimenomaan pellon kunnan hoito, ja tämä kipsikäsittely on yksi pieni osa sitä. Ja kun se nimenomaan sitoo ravinteita ja sitten antaa parempaa satoa, niin se vähentää myös pellostä tulevaa muuta huuhtoumaa. Kun pelto kasvaa paremmin, niin sen ravinteet sitoutuvat niihin kasveihin eikä se lähde liikkeelle minnekään.

Tästä voin ylpeänä metsäammattilaisena sanoa myös sen, että tässä Kemera-lainsäädännön kehittämisessä on edetty nyt sille asteelle, että Kemera-lakiin on tulossa se tuhkalannoituspykälä, jonka mukaan käyttämällä tuhkalannoitusta turvemailla voimme lisätä metsän kasvua niin paljon, että pystymme samalla lisäämään metsien kasvua helposti joku 10 miljoonaa mottia. Se ei ole ongelma, kun hoidamme sen järkevästi. Raaka-aineet on meillä kotimaassa, voimalaitokset tuottavat tuhkaa joka päivä, ja sitten kun se levitetään turvemaille, niin saavutamme helposti sen 10 miljoonan motin lisäkasvun, kun teemme sen homman oikein. Sitten samalla hoidamme ilmastotavoitetta, koska meillä tietenkin, kun puunkasvu lisääntyy, hiilensidonta lisääntyy, silloin päästökaupasta selviämme paljon, paljon vähemmällä. Voi sanoa melkein, että selviämme siitä kuin koira veräjistä.

Elikkä tässä asiassa meillä on vain hyviä asioita edessämme, kun emme nyt sorru siihen suomalaiseen kansalliseen kateuteen, että joku saattaisi jopa hyötyä, jos joku metsä kasvaa paremmin tai joku pelto kasvaa paremmin. Pidetään huoli siitä, että nämä kaksi asiaa, sekä metsä että pelto, etenevät positiivisessa mielessä kasvaen parempaa satoa sekä maanviljelijälle että metsänomistajalle, Suomen metsäteollisuudelle ja koko suomalaisen yhteiskunnan hyväksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi, kun eduskunta käsittelee tätä lakia aivan kuten edustaja Autto sanoi omassa puheenvuorossaan, niin todella olen, kuten puhemies itsekkin, ollut tätä asiaa puhemiesneuvostossa viemässä eteenpäin. Tällainen välttämättömyys, laki, joka edesauttaa meidän asioitamme, on ollut yhteinen tahtotila puhemiesneuvostossa, ja olen omalta osaltani ollut sitä edistämässä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2020 vp

18.09 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! On tietenkin todettava, kun täällä puhutaan maataloudesta, että rehevöitymistä aiheuttavaa ravinnekuormaa täytyy vähentää koko yhteiskunnassa. Emme me voi hyväksyä, niin kuin täällä viitattiin, kaupunkien jätevesien ylijuoksutuksia 2000-luvun Suomessa, vaan puhdistuslaitosten on toimittava tehokkaasti ja toimintavarmasti. Kyllä on niin, että ympäri Suomea monin tavoin jätevesien käsittelylaatua on parannettava, jotta ravinteet saadaan tehokkaasti talteen niin varsinaisista jätevesistä kuin hulevesistäkin. Mutta selvää on, että maatalous on asia, johon huomiota pitää laittaa.

Kyllä haluan tässä vielä sanoa, kun puhutaan kipsistä, että kiireellisimpänä on se, että saisimme sitä Saaristomeren fosforipitoisille pelloille purkamaan Saaristomeren lan-
tapommia, joka siellä eittämättä on. Kyllä itse haluan tässä sanoa sen, että maatalouden ympäristöpolitiikkaa pitäisi kaiken kaikkiaan uudistaa vaikuttavammaksi, kun me tiedämme, että iso osa päästöistä tulee 20 prosentista peltoalaa. Jos on uudempaa tutkimusta, hyvä niin, on hyvä, että tutkitaan, miten ilmastonmuutos vaikuttaa. Mutta tiedämme, että meillä on riskialueita, ja siksi myöskin tämä peltojen kipsikäsittely pitäisi saada osaksi maatalouden ympäristöohjelmaa, ja olisi hyvä kuulla, miten tässä ikään kuin voitaisiin edetä. Pidän sitä erittäin tärkeänä.

Sitten haluan vielä todeta, kun tuossa nostin esille sen, että viime hallituskaudella, kun kokoomus oli hallituspuolue, meidän aloitteestamme aloitettiin kokeilu siitä, että peltojen ylijäämävinteiden kertymistä vähennettäisiin ja edistettäisiin ravinteiden liikkuvuutta tiloille, joilla niille on tarvetta. Eli tarkoitus oli todellakin luoda se kiertotalousmarkkina organisaatioille. Tästähän hyötyisivät sitten maatilat ja myöskin Itämeri ja kotimaisen ruoantuotannon edistäminen. Sehän on meille kaikille todella tärkeää. Kysyisin nyt vielä: miten tämä kokeilu etenee, ja missä tässä mennään? Pidämme tätä kokoomuksen eduskuntaryhmässä erittäin tärkeänä ja haluamme vaalia kotimaista ruoantuotantoa. Se on puhdasta, mutta siinä me voimme tehdä monin tavoin vielä paremmin.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelulle varattu aika on loppumassa, mutta annan vielä ympäristöministerille mahdollisuuden kommentoida.

18.11 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen:** Joo, paljon kiitoksia näistä puheenvuoroista. Todella hienoa kuulla, että eduskunta näkee myös, että tämä lakimuutos voitaisiin kiireellisesti tehdä ja saada voimaan niin, että saamme sitä kipsiä levitettyä jo loppukesällä.

Tässä tuli hyvin esiin se, että toki vesiensuojeluun vaikuttavat muutkin asiat kuin pelkkä maatalous, mutta totta on myös se, että maataloudella on iso merkitys, ja tällä kipsikäsittelyllä halutaan sitä nyt vähentää. Nimenomaan se sopii näille Varsinais-Suomen savimaille.

Sen lisäksi tässä vesiensuojelun tehostamisohjelmassa on muita toimenpiteitä, maatalouteen liittyen myös kuitulietteitä ja ravinnekalkin käyttöä maatalouden päästöjen vähentämisessä. Siellä myös etsitään keinoja metsätalouden ravinnepäästöjen vähentämiseksi. Niin kuin edustaja Hoskonen totesi, nyt uusi tutkimus osoitti, että sillä on iso merkitys. Sen lisäksi kaupunkivedet ovat siinä yhtenä kohteena, niin haitallisten aineiden määrät kaupunkivesissä kuin myös hulevesikysymys, että ne toimivat asianmukaisesti. Siinä on myös muutamasta hylystä, jotka ovat merenpohjassa, jo käyty öljyt tyhjentämässä, etteivät ne aiheuta riskiä. Sen lisäksi tutkimus on isossa roolissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2020 vp

Tätä kipsihanketta tehdään vahvassa yhteistyössä toimijoiden kanssa Varsinais-Suomessa. Siellä ovat ely-keskuksen lisäksi mukana MTK-Varsinais-Suomi, Syke, Helsingin yliopisto, Ruokavirasto, Luke, Aurajokisäätiö, Paimionjoki-yhdistys, maatalousneuvonta sekä paikalliset tuottajayhdistykset. Kuten tässä tuli esille, tämä kipsihanke alkoi tietysti jo viime hallituskaudella. Sitä tutkittiin paljon. Meillä on tutkittua tietoa siitä, että se vaikuttaa, ja tätä myös jatkossa seurataan.

Edustaja Sarkomaa otti esille myös ravinteiden kierrätyksen. Meillä on menossa erillinen Raki-hanke, jossa nimenomaan luodaan mahdollisuuksia sille, että me saamme ne ravinteet kiertoon ja voidaan niistä tehdä sitten lannoitetta, mitä voidaan käyttää uudelleen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.